

Valtionosuus 2026

Kaupunginhallitus 02.02.2026

17/02.05.01/2026

Valmistelu

Taloupällikkö Katri Heberg, 27.1.2026 p. 040 5121962

Valtiovarainministeriö on 18.12.2025 antanut päätöksensä kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2026. Päätös liitteenä. Päätöksen liitteenä on toimitettu myös maksatuserittely (liitteenä), jossa näkyvät peruspalvelujen valtionosuuden lisäksi myös kotikuntakorvaukset sekä OKM:n valtionosuus. OKM:n 18.12.2025 julkaisema rahoitusraportti liitteenä.

Peruspalvelujen valtionosuus lisättynä veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvauksella on – **3 423 225 euroa**. OKM:n valtionosuus on 1 647 243 euroa.

Kuukausittaisessa maksatuksessa on valtionosuuksien lisäksi kotikuntakorvaustulot ja -menot.

Kuukausittainen Kemille tuleva lasku on 166 142 euroa.

Peruspalvelujen valtionosuudesta on syytä tehdä valtiovarainministeriölle oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedonsaannista.

Kemin kaupunki katsoo, että Valtiovarainministeriön tekemä päätös on laillisesti kestävä ja monella tapaa lain hengen vastainen. Päätöksessä sivuutetaan täysin perustuslain turvaama kuntien rahoitusperiaate, jonka mukaan valtion on huolehdittava siitä, että kunnilla on riittävät taloudelliset edellytykset hoitaa niille laissa säädetty tehtävät. Perustuslakivaliokunta on useissa lausunnoissaan korostanut tätä periaatetta: kun uusia velvoitteita säädetään kunnille, on turvattava se, että kunnilla on tosiasialliset taloudelliset mahdollisuudet suoriutua velvoitteistaan. Nyt tehdyssä valtionosuuspäätöksessä tämä periaate ei toteudu, sillä Kemin kaupungin taloudelliset edellytykset huolehtia lakisääteisistä peruspalveluista vaarantuvat oleellisesti negatiivisen valtionosuuden myötä. Tästä johtuen valtiovarainministeriön esittämä maksuvaatimus on ristiriidassa perustuslain kanssa. Suomen perustuslain 121 §:n mukainen kunnallinen itsehallinto ja sen ytimeen ja perusperiaatteisiin kuuluva rahoitusperiaate ei toteudu tilanteessa, jossa kunta joutuu subventoimaan valtiota lakisääteisten peruspalvelujen järjestämisessä.

On syytä huomata, että mainittu rahoitusmallin ongelma on ollut lainsäätäjän tiedossa jo etukäteen. Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota hyvinvointialueiden rahoitusmallin mahdollisiin valuvirheisiin jo lakia säädettäessä, ja hallituksen esityksessä (HE 155/2022) linjattiin, että valtiovarainministeriö seuraa jatkossa erityisesti negatiivisen valtionosuuden kuntien tilannetta ja arvioi tarvittavia muutoksia. Tästä huolimatta vuoden 2026 valtionosuuspäätös on jätetty voimaan sellaisenaan, mikä Kemin näkemyksen mukaan osoittaa, että päätöksen valmistelussa ei ole asianmukaisesti huomioitu lainsäädännön tavoitteita eikä perustuslakivaliokunnan edellyttämiä reunaehtoja. Kaupunki

katsookin, että oikaisuvaatimukselle on vahvat juridiset perusteet: päätös on oikaistava, koska se loukkaa perustuslain mukaista rahoitusperiaatetta ja saattaa olla jopa perustuslainvastainen.

Oikaisuvaatimus liitteenä.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kemin kaupunginhallitus päättää antaa oheisen oheisen oikaisuvaatimuksen valtionosuuspäätöksestä valtionvarainministeriölle. Kaupunginhallitus pidättää itsellään oikeuden tarvittaessa saattaa asian ylimmän laillisuusvalvojan (oikeuskanslerin) tutkittavaksi.

Päätös